LÄHTEITÄ JA KIRJALLISUUTTA

Alalammi, Pentti (toim): Maisemat ja asuinympäristöt 1993. Maanmittaushallitus. Suomen maantieteellinen seura. Helsinki.

Arkkitehtuurin ABC. Löytöretki rakennettuun ympäristöön. 2004. SAFA. Helsinki.

Gallen-Kallela, Aivi: Koko elämä on siveltimessäni! Akseli Gallen-Kallelan neljä matkaa Keuruulle Artikkeli julkaisussa *Rainio, Jussi (toim):* Karhunsoutaja V. Keurusselän seura ry:n kotiseutujulkaisu. Keuruu 1993.

Haapamäki. Historiallinen risteysasema ja rautatieläiskylä. Haapamäen höyryveturispuisto. Esite 2004.

Haeggström, Carl-Adam – Heikkilä, Tapio – Peiponen, Jorma – Vuokko, Seppo: Toukohärkä ja kultasiipi. Niityt ja niiden hoito. Otava. Helsinki 1995.

Halme, Anna-Maija (toim): Puistot ja puutarhat – suomalainen puutarhaperinne. Suomen kotiseutu liiton julkaisuja A:11. 2005.

Heikkilä, Tapio: Suomalainen kulttuurimaisema. Tammi. Helsinki 2001.

Heino, Raimo: Lauri Santtu. Näyttelylehtinen. Alvar Aalto-museo 23.09-09.10.1977.

Heinonen, Jorma: Keurusseudun metsäkämpät. Metsäperinteen julkaisusarja I. Keurusseudun metsäalan toimihenkilöt. Mäntän kirjapaino Oy. Mänttä 1988.

Horppila-Jämsä, Liisa – Salminen, Martti: Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisema-alueet. Keski-Suomen liitto. Jyväskylä 1996.

Horppila-Jämsä, Liisa – Suominen, Timo: Putkilahden maisemanhoitosuunnitelma. Alueelliset ympäristöjulkaisut 324. Keski-Suomen ympäristökeskus. Jyväskylä 2004.

Ikävalko, Pirkko: Riukuaita ja Pärekatto. Opas perinteisestä rakentamisesta. Maa- ja kotitalousnaisten julkaisuja no 180. 2002.

Jokipii, Mauno (toim): Keski-Suomen historia I. Keski-Suomen vanhin historia. Keski-Suomen liitto. Jyväskylä 1999.

Jukonen, Hannes (toim.): Keuruun kirja. Keuruun kirjatyöntekijöin yhdistys r.y. Keuruu 1928.

Jussila, Timo: Keuruun muinaisjäännösten inventointi 1990. Artikkeli julkaisussa *Kukkamo, Helena* (toim): Karhunsoutaja VI Keurusselän Seuran kotiseutujulkaisu. Keurusselän Seura ry. Keuruu 1999.

Jäppinen, Jussi (toim.): Viestejä maisemassa. Keskisuomalainen kulttuuriympäristö. Jyväskylä 2006.

Järviö, JK – Tiitola, Vappu (toim): Värikäs Keuruu -kotiseutukuvasto. Jyväskylä 1972.

Karhu, Meeri: Asutustoiminta Keuruulla 1940-1950-luvuilla. Meeri Karhu. Artikkeli julkaisussa *Kukkamo, Helena (toim):* Karhunsoutaja VI. Keurusselän seura. Keuruu 1999.

Karttunen, Saara: Kirkko kalliolla 1892-1992. Keuruu 1992.

Keski-Suomen kulttuuriympäristöohjelma 2005-2015. Jyväskylä 2005.

Keski-Suomen läänin kirkot. 1986. Länsikirja Oy.

Kiinteät muinaisjäännökset metsien käsittelyssä. Maa- ja metsätalousministeriö. Esite 2003.

Kivelä, Reija: Keski-Suomen perinnemaisemat. Keski-Suomen ympäristökeskus, Jyväskylä 2000.

Kotikontu kuntoon. Maaseutuympäristön parantamisopas. Maatilahallitus. Rakennusalan kustantajat RAK. Helsinki 1992.

Kuitunen, Hannele – Lähdesmäki, Ulla – Nissiaho, Aino: Elämää kulttuuriympäristössä – opas maanomistajalle. Tampereen museoiden julkaisuja. Pirkanmaan maakuntamuseo. Tampere 2005.

Kukkamo, Helena (toim): Karhunsoutaja VI Keurusselän Seuran kotiseutujulkaisu. Keurusselän Seura ry. Keuruu 1999.

Kukkamo, Helena: Keuruun kotiseutumuseo 40 vuotta. Artikkeli julkaisussa *Kukkamo, Helena (toim.)*: Karhunsoutaja VI. Keurusselän seura. 1999.Keuruu.

Lahdenvesi-Korhonen, Leena – Kovanen, Kirsi – Luostarinen, Maria: Koppelj, sarani ja kokkitalli. Opas maatalouden rakennusperinnön vaalimiseen Etelä-Savossa. Etelä-Savon TE-keskus. Kuopio 2004.

Lapsuuden rakennettu ympäristö. Euroopan rakennusperintöpäivät. Suomen Kotiseutuliitto. Helsinki 2001.

Lauri Santtu. Elämän näyttämöllä. Galleria Rotunda 8.10.-6.12.1982 Helsingin yliopiston kirjasto.

Lämsä, Hanna (toim): Aikapolku – tehtävänä kulttuuriperintö. Suomen Tammi plus – projekti. Helsinki 2004.
Luotio, Jorma – Rainio, Jussi: Keuruu, Keuruu, 1987
Maisemanhoito; Maisema-aluetyöryhmän mietintö I 1993. Ympäristöministeriö. Mietintö 66/1992. Helsinki.
Malmi-Raike, Tarja – Tiira, Mikko – Sellgren, Germund – Ryhänen, Eeva-Liisa: Katso maalaismaisemaa. WSOY. Helsinki 2004.
Mäkinen, Anne: Suomen valkoinen sotilasarkkitehtuuri 1926-1939. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki 2000.
Mäkinen, Kirsi – Mahosenaho, Taimi: Tiemaisema kuuluu kaikille – puuston ja pensaikon hoito-opas. Maa- ja metsätalousministeriö. Liikenne- ja viestintäministeriö. Painorauma Oy. Rauma 2003.
Mäkinen, Marketta (toim.): Maailmannavan elämää. Keski-Suomen merkitys suomenkielisen kansallisen kulttuurin ja taiteen muotoutumisessa vuosina 1880-1917. Suomalaisen kirjallisuuden seura. Helsinki 1994.
Partanen, Hannele – Heikkilä, Tapio – Pykälä, Juha (toimi): Eläimet luonnon ja maiseman hoitajina. Maa- ja metsätalousministeriö. 2002.
Passoja, Britta (toim.): "Hovin ovi haisee toffeelle" Rakennettua ympäristöä lasten kokemana. Ympäristöopas varhaiskasvatukseen. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Oulu 1997.
Perähuhta, Minna – Joutsalmi, Sinikka – Ahoniemi, Anu (toim.): Paluulippu – kulttuurihistorialli sesti merkittävien asema-alueiden uusi käyttö. Tampereen teknillinen korkeakoulu. Tampere 2001.
Priha, Marjo (toim.): Perinnemaisemien hoitokortit 1-10. Suomen ympäristökeskus ja maa- ja metsätalousministeriö. 2003.
Pälkäs, Outi: Keto-opas. Suomen luonnonsuojeluliitto. Helsinki 1993.
Raatikainen-Rissanen, Arja: Mäkien lailla ja rantakylillä. Opas maaseutumaiseman hoitoon Pohjois-Savossa. ProAgria Pohjois-Savon maaseutukeskus. Offsetpaino Tuovinen. Kuopio 2003.
Rainio, Jussi – Tuomaala, Seija: Lauri Santtu. Keuruun taidemuseon näyttelyjulkaisu 1986.
Rainio, Jussi (toim): Karhunsoutaja, Keurusselän Seuran kotiseutujulkaisu. Keurusselän Seura ry. Keuruu 1985.
Rainio, Jussi: Kotiseutuni Keuruun kirja. Otava. Helsinki 1957.
Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. 1993. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16. Ympäristöministeriö ja Museovirasto. Helsinki.
Rakennettu ympäristö tutuksi. Ympäristökasvatuskokeilu Espoon Leppävaarassa. 1990. Ympäristöministeriö, Kaavoitus- ja rakennusosasto. Selvitys 1/1990. Helsinki.
Rautateiden arkkitehtuuri. Asemarakennuksia 1857-1941. Suomen rakennustaiteen museo ja Alvar Aalto – museo. Helsinki 1984..
Rinne, Matti: Aseman kello löi kolme kertaa. Suomen rautateiden kulttuurihistoria. Otava. Helsinki 2001.
Rokkonen, Hanne. Menolippu menneisyyteen. Haapamäen taajaman paikalliskulttuurin muutokset 1882-2002. Etnologian pro gradu – tutkielma. Historian ja etnologian laitos. Jyväskylän yliopisto 2004.
Sakari, Aimo: Keuruun satavuotias kansakoulu. Keuruun kunta 1969.
Saloranta, Mia: Kulttuuriympäristöohjelmat koulujen ympäristökasvatuksessa. Koehanke: Karinaisten, Mellilän ja Pöytyän kulttuuriympäristöohjelmat 1-6. luokkalaisten opetuksessa. Raportti 2003-03-12. Ympäristöministeriö. Helsinki 2003.
Salovius, Esa (toim): Kyläkoulun tarinoita. Häkkisen kansakoulu 1905-1968. Keuruskopio Oy 2005.
Sulkava, Pertti: Sata vuotta kasviharrastusta Haapamäen aseman seudulla. Julkaisussa Haapamäki tiedottaa 2/2001.
Söyrinki, Niilo – Luho, Ville – Jokipii, Mauno: Vanhan Ruoveden historia I. 1959. Vanhan Ruoveden historiatoimikunta. Keuruu 1990.
Vaissi, Ilmari: Haapamäki 100 vuotta. 1987.
Valtion ympäristöhallinto ja kulttuuriperinnön hoito. Aineistoja kulttuuriympäristöopetukseen. Moniste. Ympäristöministeriö. Helsinki 2002.
Vanhan Keuruun maisemasuunnitelma ja Kamanan pihasuunnitelma. Keuruun kaupunki, Keuruun seurakunta, LT-Konsultit Oy. 1999.

Waren, Aksel: Keuruun pitäjän historia. Suomen kirjallisuuden seuran kirjapaino, Helsinki 1890 (uusintapainos Otava, Keuruu 1990.)
Vihola, Teppo: Keuruun ja Pihlajaveden historia 1860-1917. Vanhan Ruoveden historia III:3. Keuruun ja Pihlajaveden historiatoimikunta. Keuruu 1983.
Vihola, Teppo: Keuruun lakanneet kyläkoulut. Koulumuistelmia ja muistelmakoosteita. Julkaisussa *Rainio, Jussi* (toim): Karhunsoutuja. Keuruun kotiseutujulkaisu 1985. Keuruu 1985.
Väänänen, Eero: Tukkikämpät. Metsien miesten arkkitehtuuria. Sarmala Oy ja Rakennusalan Kustantajat RAK. Helsinki 2001.
YTY 2000 Keski-Suomi vuosiraportit 2001–2004. Keski-Suomen ympäristökeskus.

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Maakunnallisesti arvokkaat rakennukset –Keski-Suomen museon inventointiaineisto maakuntakaavaa varten. Anu Eerikäinen 2003.
Rakennusinventointiaineistot. Keski-Suomen museo.
Keuruun museon muistomerkki-inventointi 16.11.2002. Valokuvannut Hanna Keljo. Keuruun museo.
Ketoneilikka ja kivijalka. Näyttely keskisuomalaisesta kulttuuriympäristöstä. Opetuspaketti. 2004 Keski-Suomen ympäristökeskus. Jyväskylä.
Kumpulainen, Miika 2004. Historiallisen ajan muinaisjäännösten arkeologinen inventointi Keski-Suomessa. Moniste. Keski-Suomen museo.
Muinaisjäännösten inventointitiedot. Keski-Suomen museo.
Vesimyllyjen inventointi. Arkisto 1995. Liisa Bergius. Keski-Suomen ympäristökeskus.

INTERNETSIVUJA

www.avoinmuseo.fi/keuruunkirkot	Keuruun kirkot
www.finnica.fi/keski-suomi	Esihistorian aika Keski-Suomessa
www.csc.fi/arctinet	Suomen esihistoria
www.sarka.fi	Suomen maatalousmuseo

Hanhiniemen lehmillä on oma hiekkaranta. (MM)